

Nytt fra Helsedirektoratet

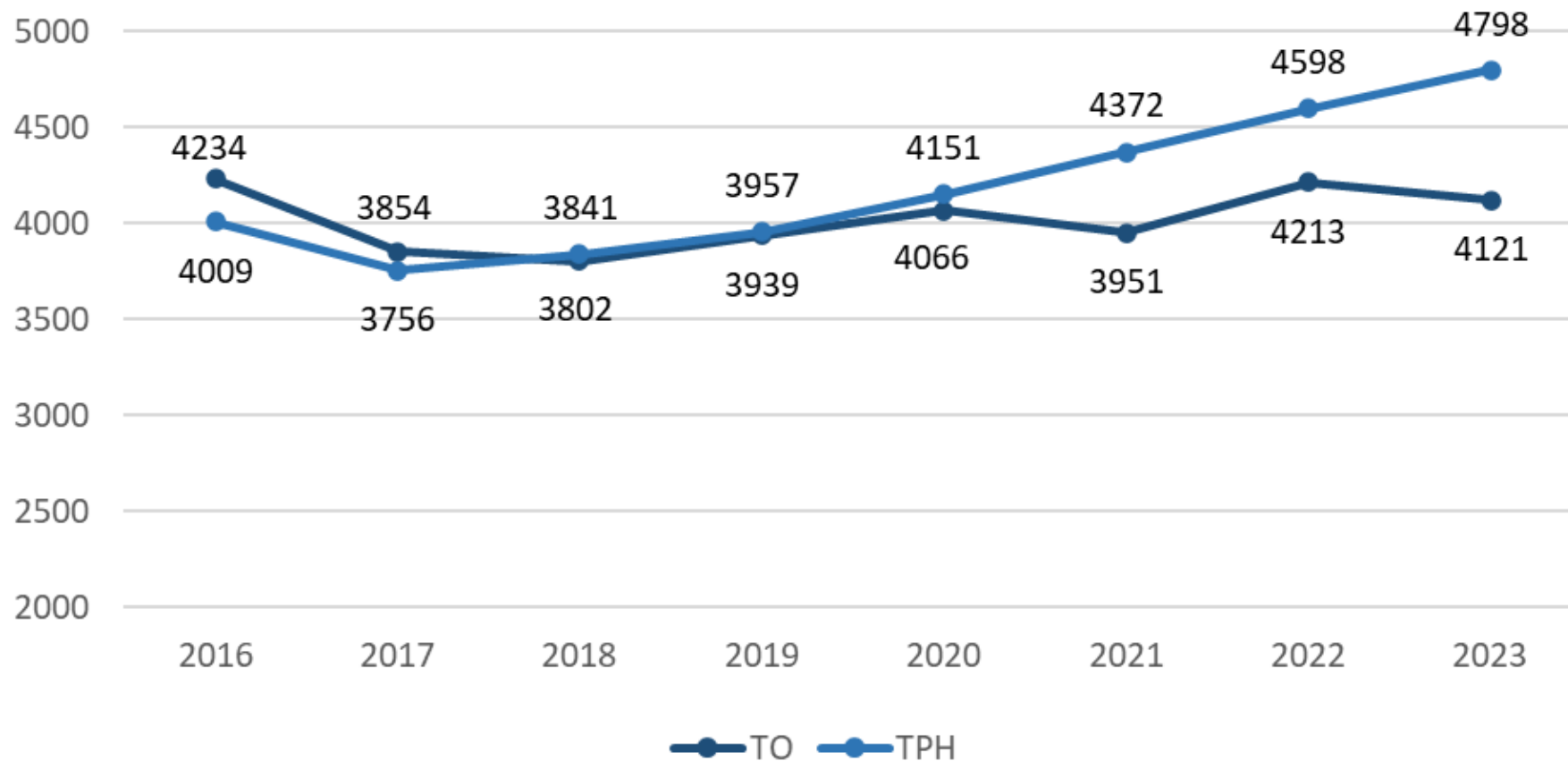
advokat/ seniorrådgiver Vårin Hellevik

Avdeling helserett og rettssaker

Kontroll av tvangsbruk i psykisk helsevern 2023

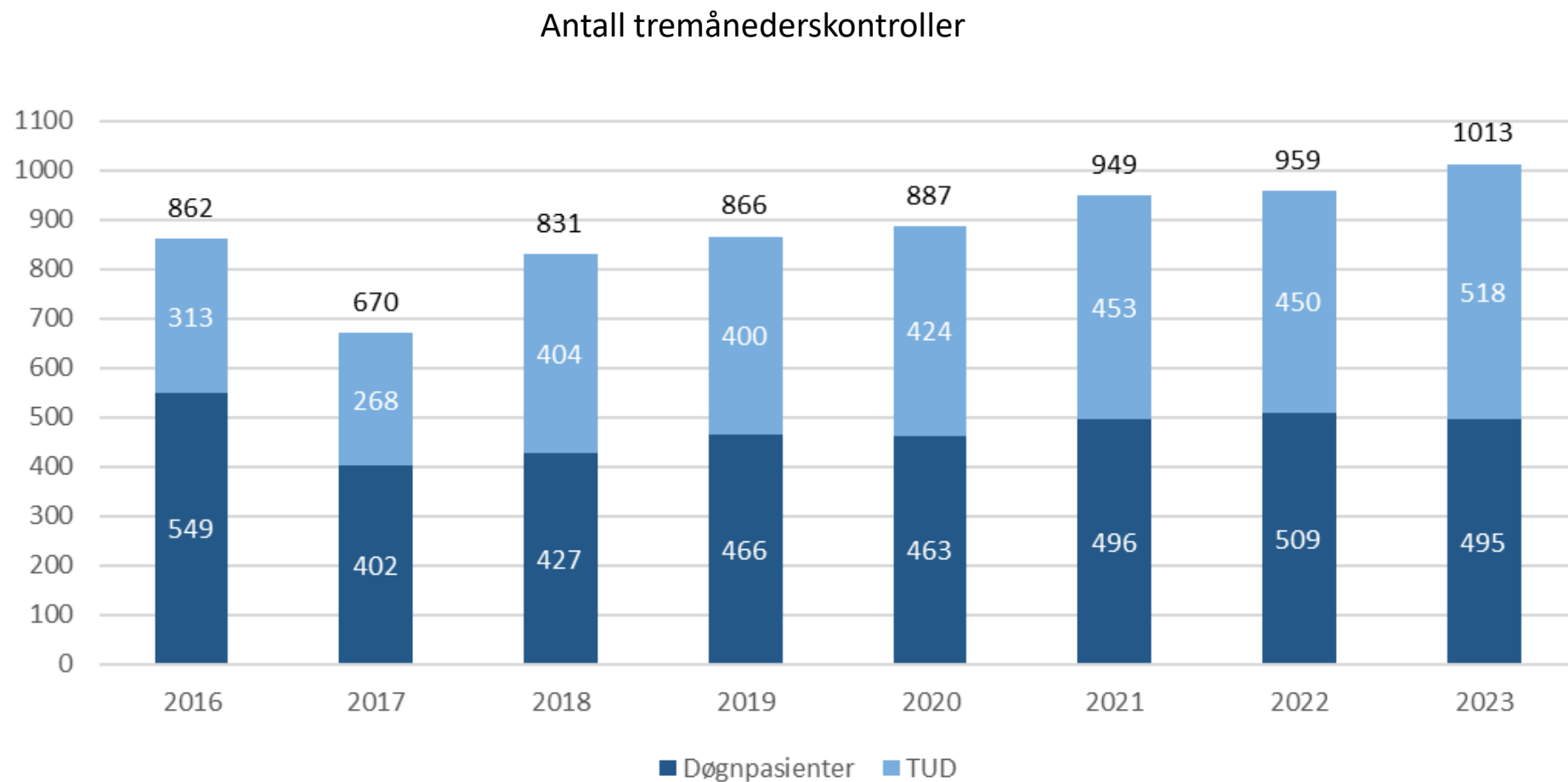

Dokumentkontroller ved etablering av tvungen observasjon og tvungent psykisk helsevern (§ 3-8 første ledd)

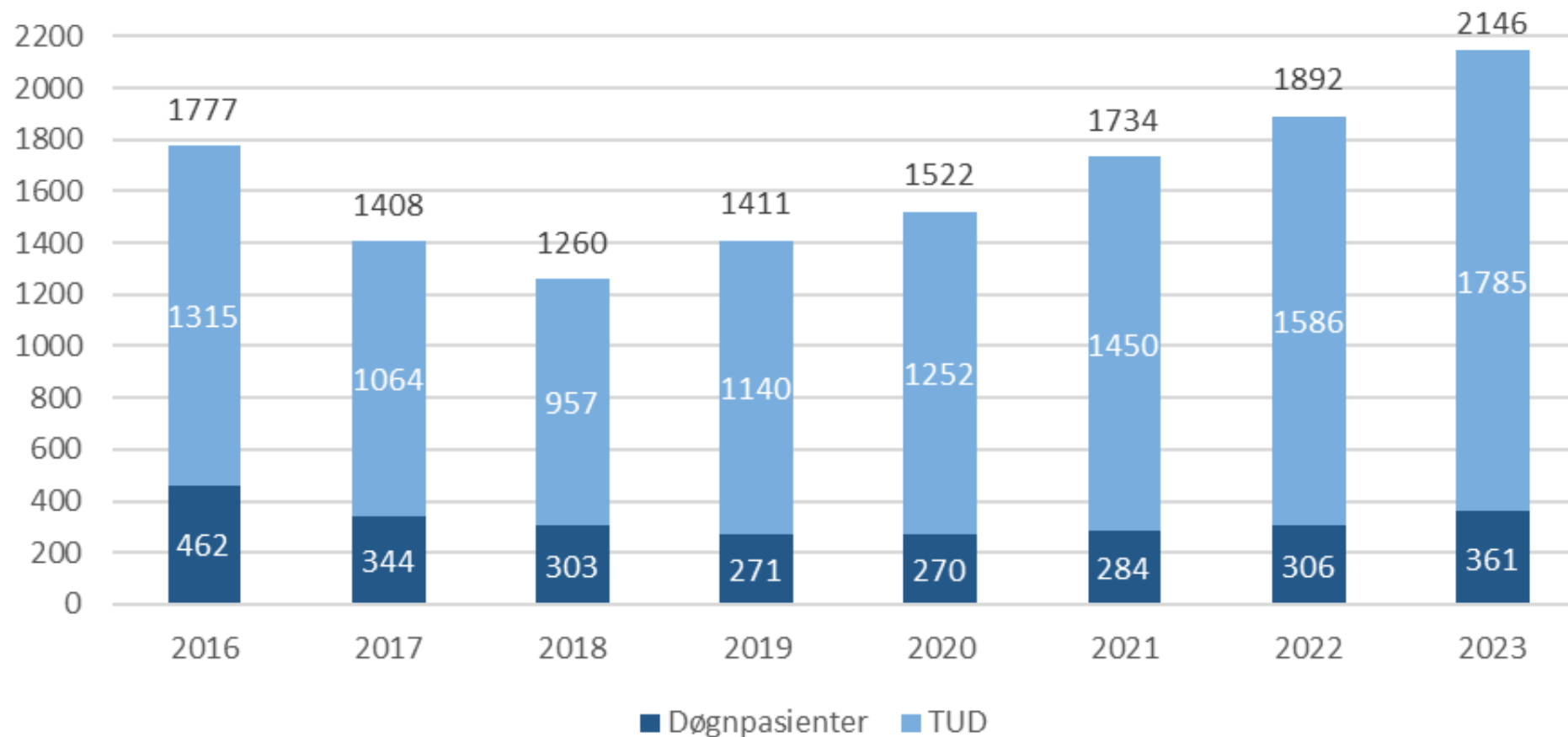
Vedtaket ble opprettholdt i >99 % av sakene i 2023.

Etterprøving av vedtak om tvungent psykisk helsevern etter 3 måneder (§ 3-8 andre ledd)

Vernet ble opprettholdt i 94 % av sakene i 2023.

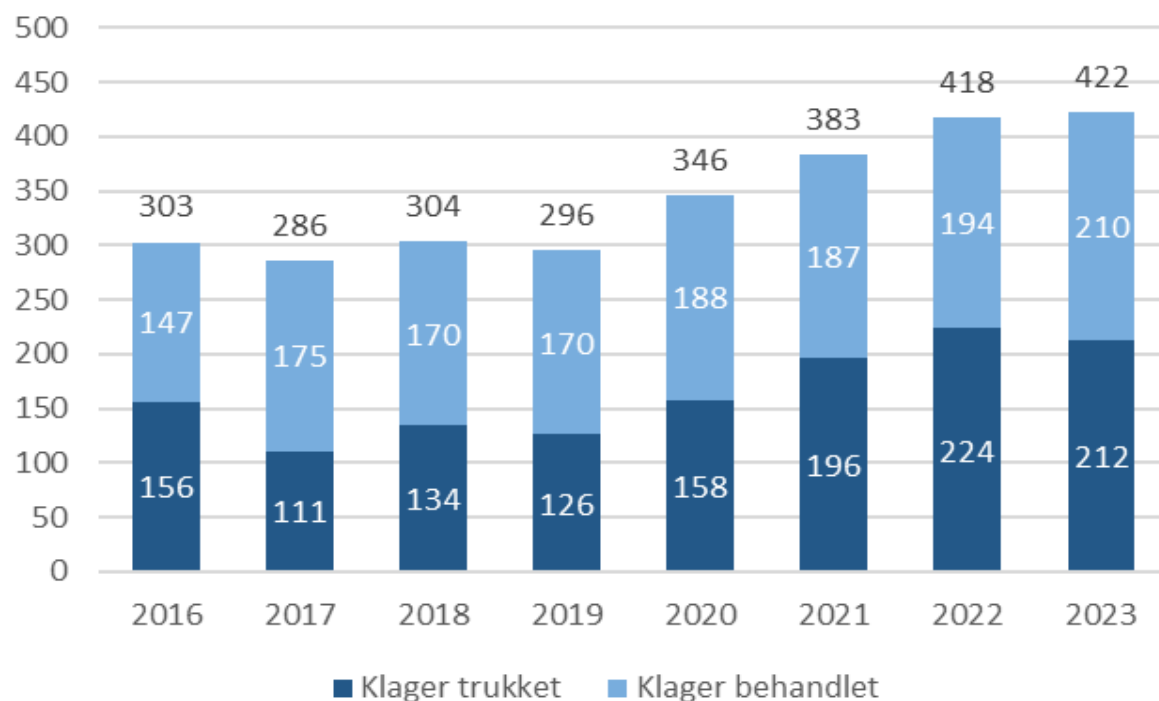
Behandling av søknader om forlengelse av tvungent psykisk helsevern ut over ett år (§ 3-8 tredje ledd)

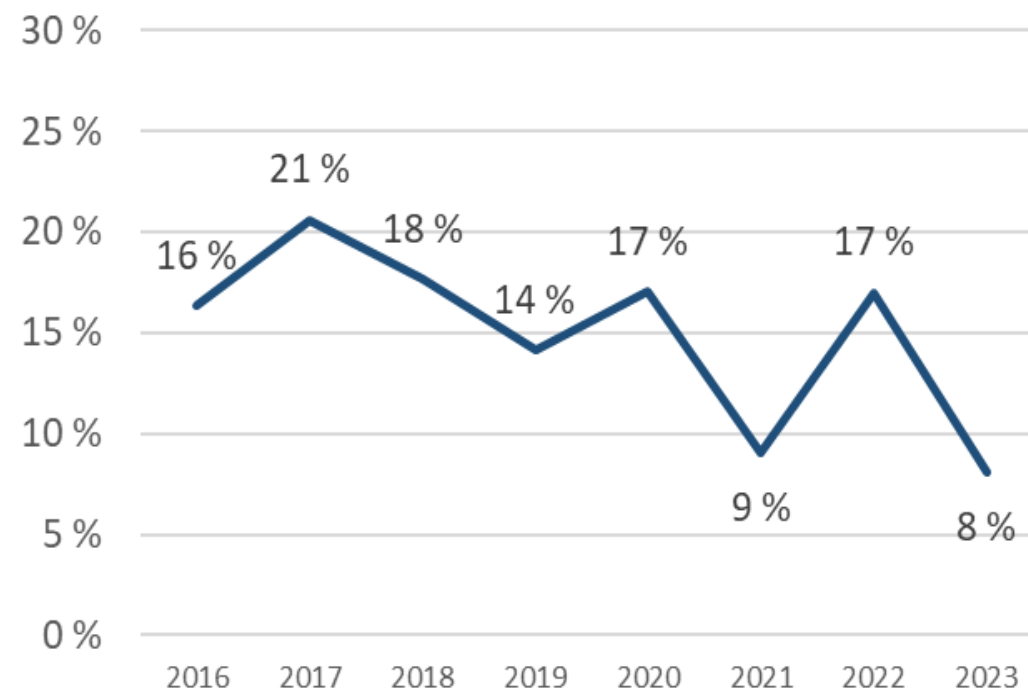
Vernet ble forlenget i 97 % av sakene i 2023.

Klager på vedtak om tvungen observasjon (§ 3-3 a, jf. § 3-2)

Antall klager

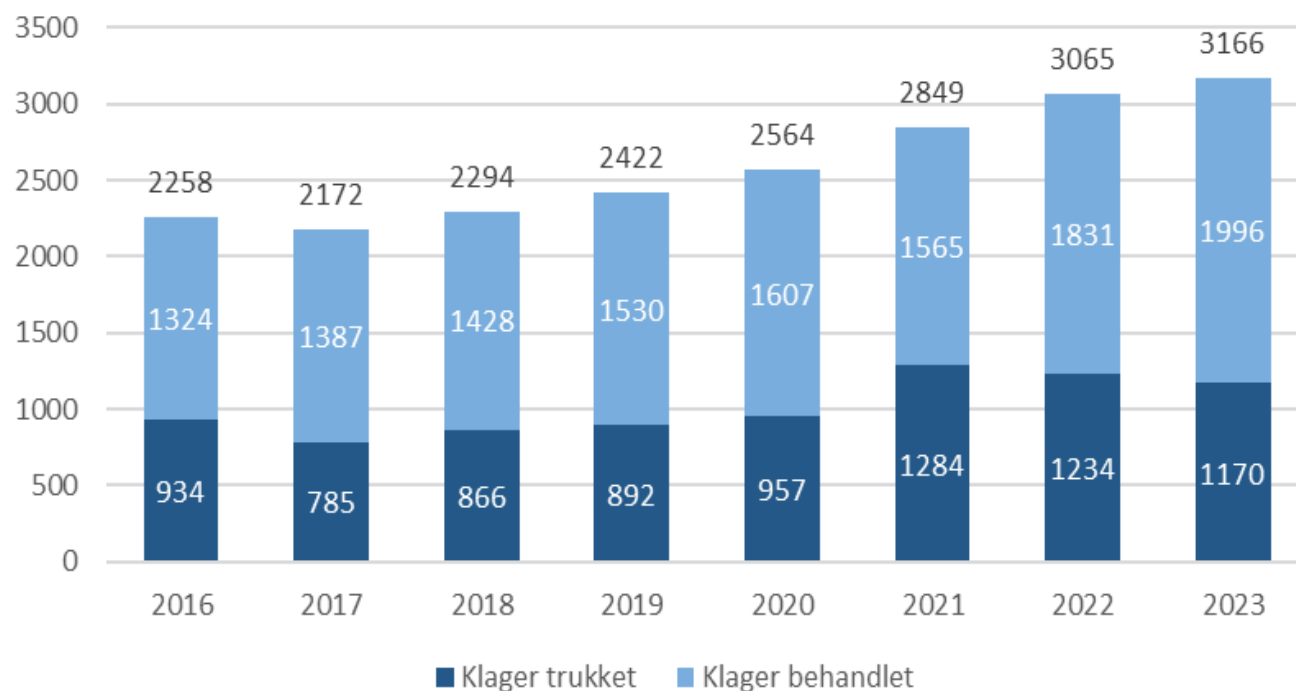
Andel av behandlede klager som får medhold

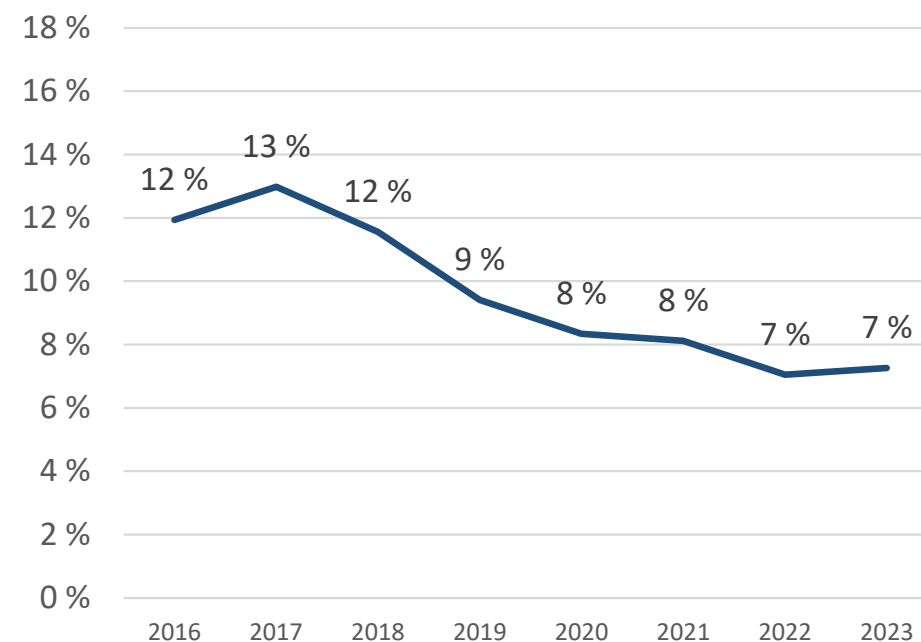
De fleste klager blir framsatt av pasienten (99 % i 2023).

Klager på vedtak om tvungent psykisk helsevern (§ 3-3 a, jf. § 3-3)

Antall klager

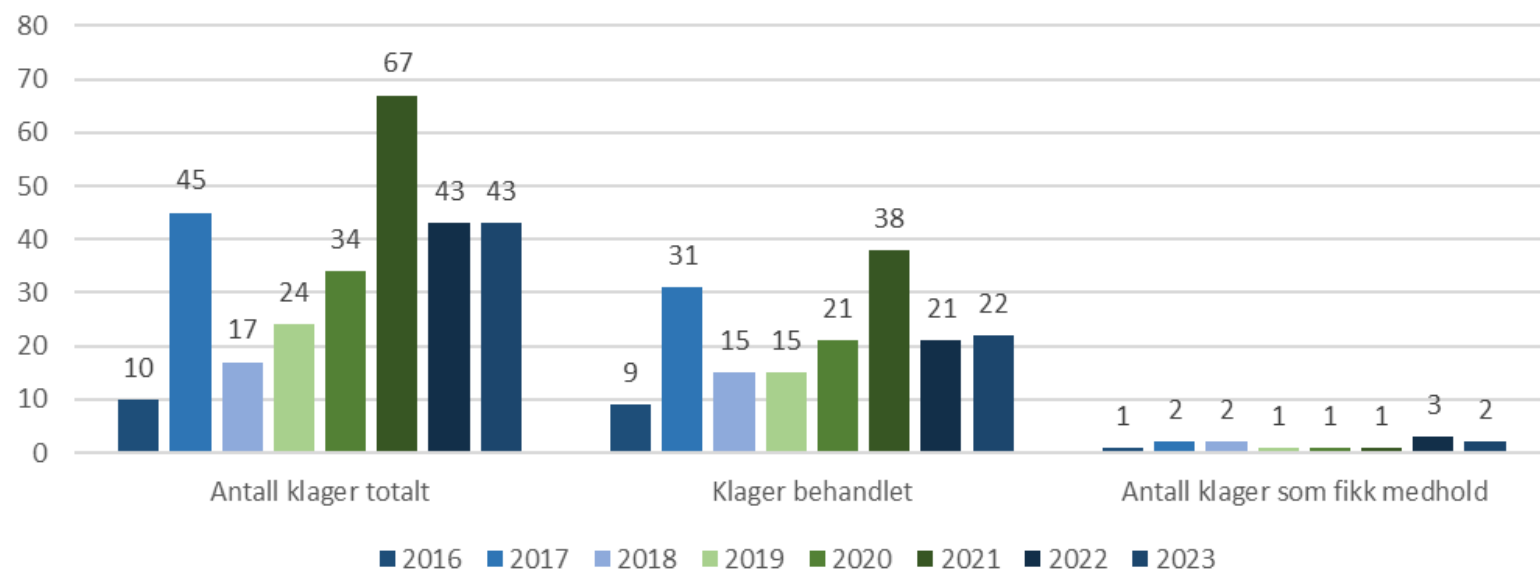
Andel av behandlede klager som får medhold

De fleste klager blir framsatt av pasienten (98 % i 2023).

Klager på vedtak om ikke-etablering av tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern (§ 3-3 a)

Antall klager i perioden 2016-2023

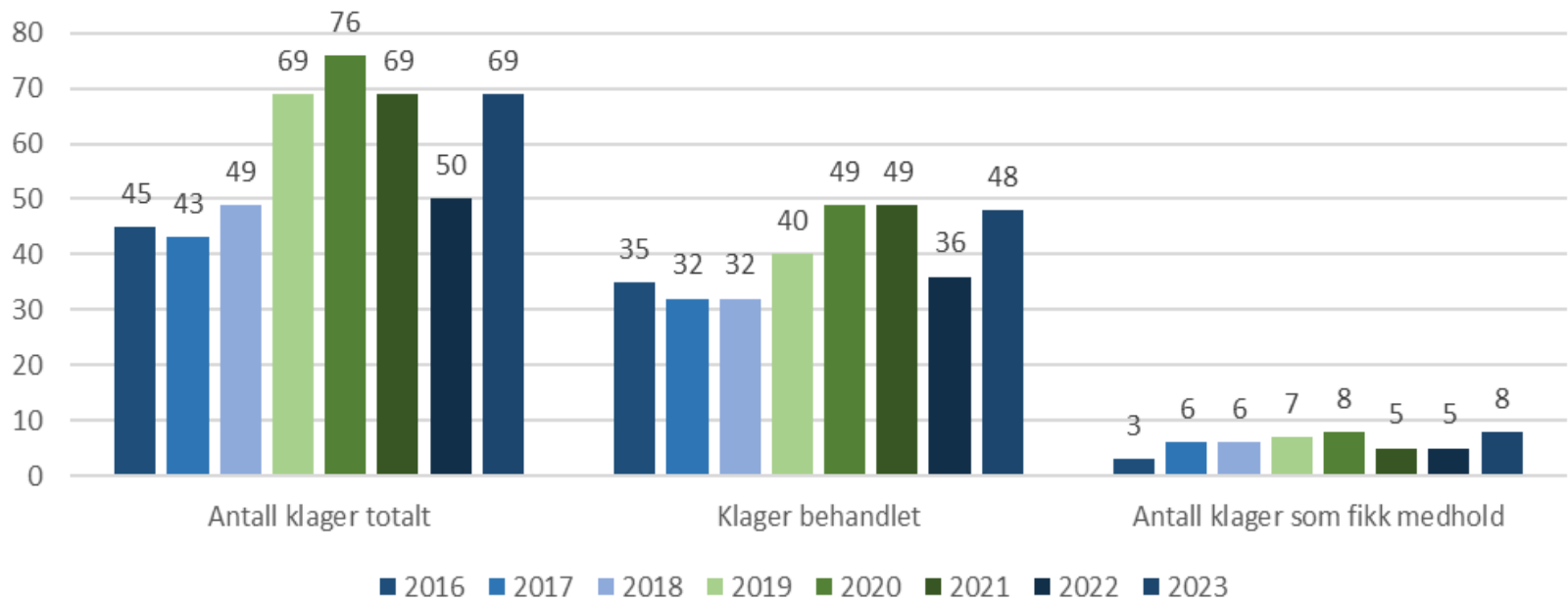

Hvem klager?

År	Pasient	Nærmeste pårørende	Begjærende myndighet
2016	1	7	1
2017	25	11	0
2018	4	13	0
2019	3	21	0
2020	9	24	0
2021	15	46	1
2022	1	39	3
2023	14	27	4

Klager på vedtak om opphør av tvungent psykisk helsevern (§ 3-7)

Antall klager i perioden 2016-2023

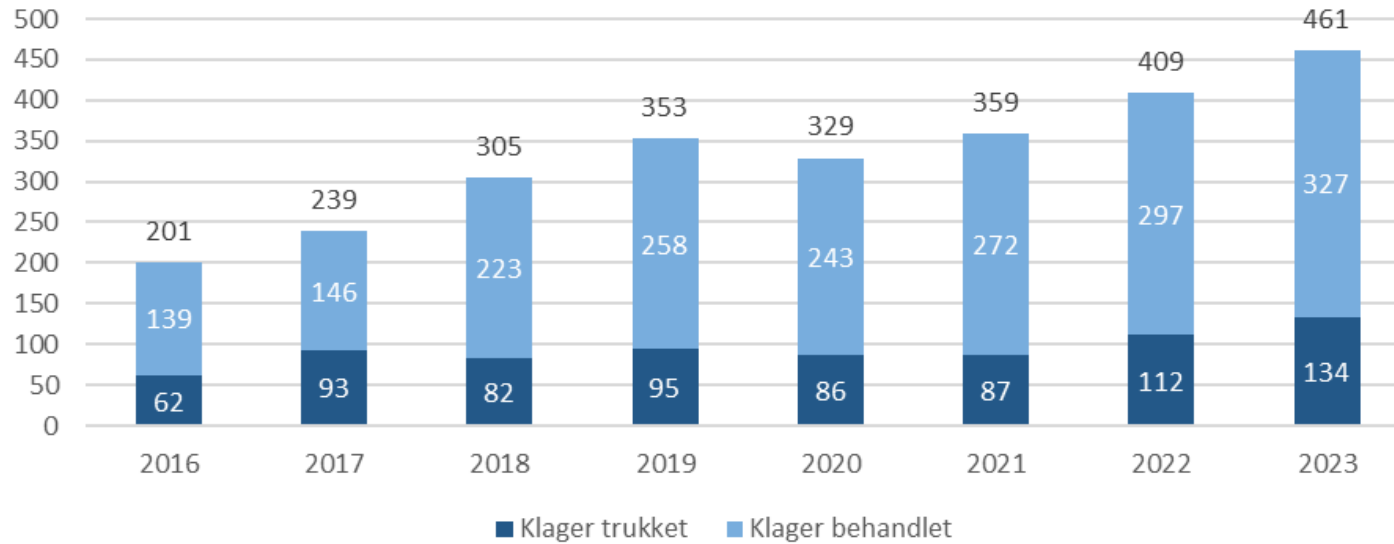

Hvem klager?

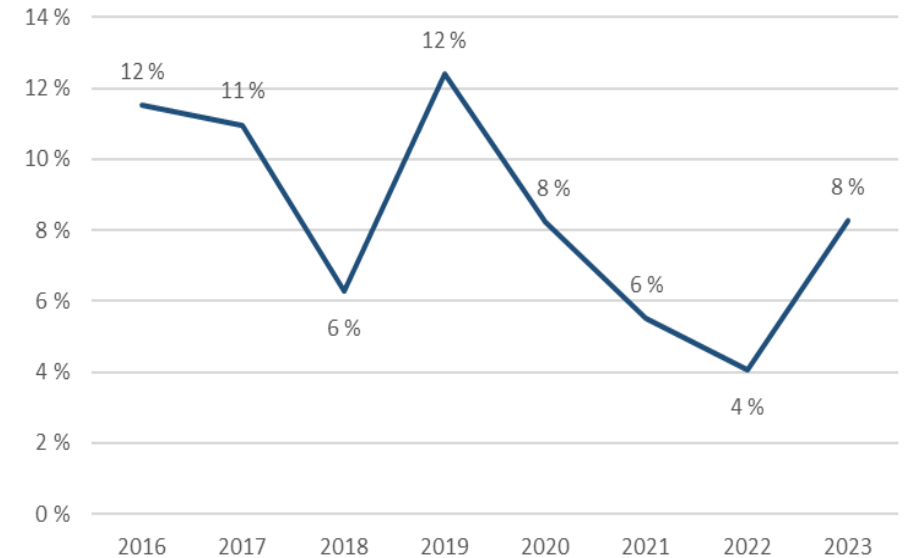
År	Pasient	Nærmeste pårørende	Begjærende myndighet
2016	21	25	0
2017	7	34	2
2018	6	43	2
2019	21	44	1
2020	12	59	0
2021	26	41	1
2022	13	35	1
2023	9	58	2

Klager på vedtak om skjerming (§ 4-3)

Antall klager i perioden 2016-2023

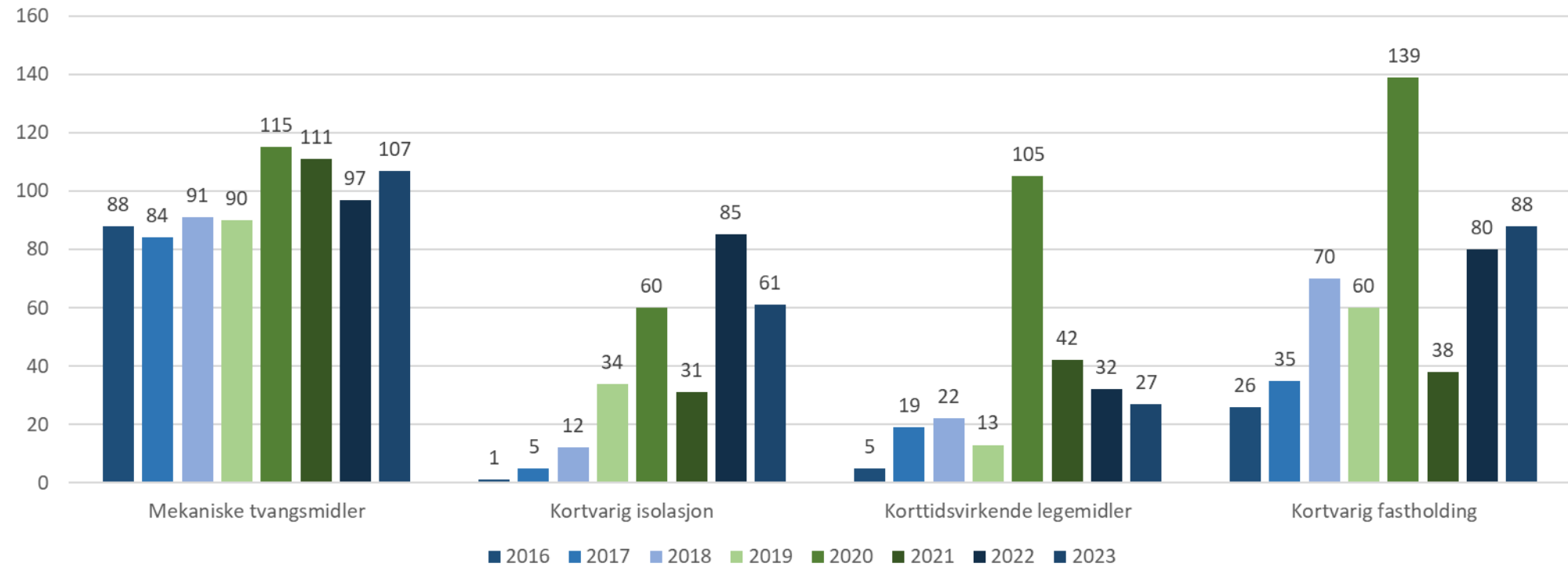

Andel av behandlede klager som fikk medhold

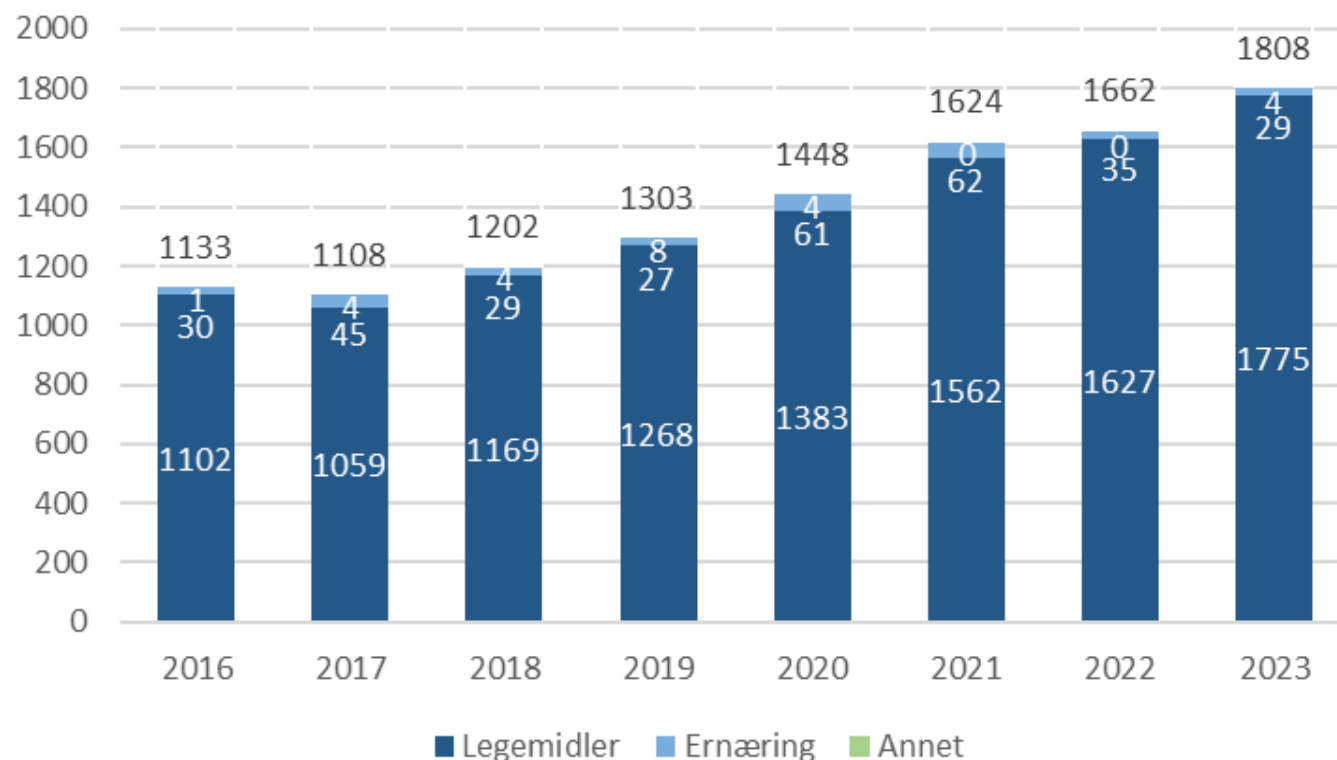
Klager på vedtak om tvangsmidler (§ 4-8)

Antall klager totalt i perioden 2016-2023

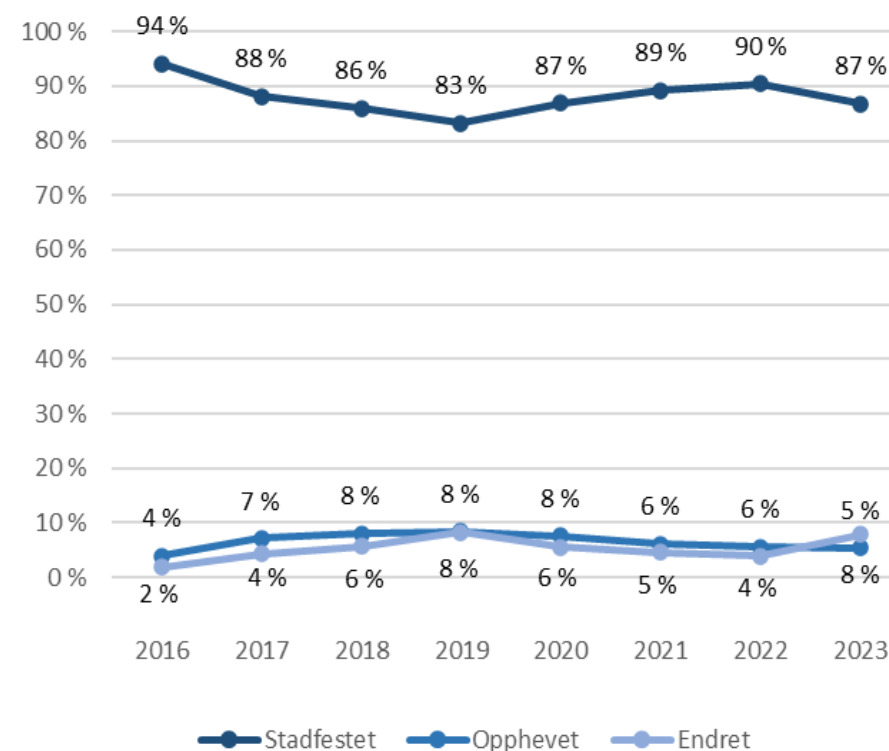

Statsforvalterens behandling av klager på vedtak om behandling uten eget samtykke (§ 4-4 a)

Antall vedtak som er påklaget i perioden 2016-2023

Utfall av klagebehandlingen

Kontrollkommisjonens velferdskontroll 2023

Varsel til statsforvalteren

I 2023 har 14 kommisjoner varslet statsforvalteren om alvorlig forhold ved institusjonene (til sammen 25 tilfeller).

Eksempler på forhold det har blitt varslet om:

- Bekymring knyttet til oppfølging av pasient på 16 år, uten diagnose og over relativt lang tid
- Beltelegging av pasient på 15 år
- Mangel på egnede avdelinger for barn som da må legges inn på voksenposter
- Tatt opp at det er brukt for mye tvang mot en ungdom. Posten hadde ikke tilpassede fysiske omgivelser.

Varsel til statsforvalteren (forts.)

- Langvarig skjerming
- Manglende søknader om forlengelse av disp. for konstituerte overleger til å være faglig ansvarlig
- Ferdigbehandlede pasienter som ikke kan utskrives grunnet manglende boligtilbud fra kommunen.
- Utfordringer knyttet til Helseplattformen
- Bekymring knyttet til behandling med ketamin
- Medisinering av ikke-samtykkekompetent pasient uten vedtak

Velferdskontroll - beslutninger om ECT med hjemmel i nødrett

- Fem kommisjoner har rapportert om at pasienter er gitt ECT med hjemmel i nødrett.
- Flere kommisjoner oppgir å vurdere samtykkekompetansen i tilfeller der pasienter som er underlagt tvunget psykisk helsevern, mottar ECT med hjemmel i samtykke.

Pasienter har bla. tatt opp følgende velferdsmessige spørsmål

- Ønske om tilgang til flere aktiviteter, for strenge regler om leggetider, mulighet til å se fotball og å røyke, frustrasjon over sykefravær blant personale og over at personale "sitter på mobilen".
- Dårlig mat, dårlig lydisolering av rom, dårlige utefasiliteter og treningsmuligheter og manglende dagtilbud for pasienter som er innlagt over noe tid.

Velferdsmessige spørsmål (forts.)

- Noen kommisjoner har opplyst at det er en utfordring med ressurs- og bemanningssituasjonen ved flere institusjoner, og særlig mangel på spesialister.
- Flere kommisjoner har også opplyst at det er en utfordring utskrivningsklare pasienter er innlagt lengre enn nødvendig på sykehus.
- En kommisjon bemerker at pasienter på dom gir økt trykk på sikkerhetsavdeling og akuttpost, med for tidlige utskrivelser med påfølgende reinnleggelser som resultat.

Ny nettside med info. til nye KK-medlemmer – publisert november 2024

https://www.helsedirektoratet.no/tema/kontrollkommisjonen-for-psykisk-helsevern/informasjon-til-nye-medlemmer-i-kontrollkommisjonen

A⁺ L⁺ S⁺

[Forsiden](#) / [Kontrollkommisjonen for psykisk helsevern](#)

Informasjon til nye medlemmer i kontrollkommisjonen

Er du ny i rollen som medlem i en kontrollkommisjon? Her finner du nyttig informasjon og lenker til videre lesing.

Innhold på denne siden

- ↓ [Velkommen som medlem](#)
- ↓ [Psykisk helsevern og behandling av alvorlig psykisk lidelse](#)
- ↓ [Kontrollkommisjonen - arbeidsfellesskap og roller](#)
- ↓ [Kontrollkommisjonens kontakt med andre](#)

Velkommen som medlem

Innledning

Du har nettopp blitt oppnevnt som medlem i en kontrollkommisjon. Du skal ta fatt på et arbeid som er ansvarsfullt og utfordrende, men samtidig engasjerende og lærerikt.

Er du ny i rollen, anbefaler vi deg å:

- Lese denne siden med informasjon til nye medlemmer
- Klikke på lenkene og gjøre deg kjent med hele [Helsedirektoratets nettside for kontrollkommisjonen for psykisk helsevern](#)
- Ta [e-læringskurset Velkommen som medlem i kontrollkommisjonen](#), eventuelt [laste ned presentasjonen](#)
- Ta [e-læringskurset om bruk av tvang i psykisk helsevern og vurdering av samtykkekompetanse](#)
- Søke kunnskap hos de andre medlemmene i din kontrollkommisjon

Tilbakeblikk

Helt siden sinnsykeloven av 1848, har kontrollkommisjonene hatt en sentral posisjon i kontrollen av det psykiske helsevern i Norge. Kontrollkommisjonens rolle har vært diskutert ved flere korsveier. Den sentrale problemstilling har vært graden av nærhet kontrollkommisjonene skal ha til pasienten og institusjonene. I denne diskusjonen har det på den ene siden vært hevdet at nærheten øker kontrollkommisjonenes kunnskap og tilgjengelighet, men på den annen side utgjør den samtidig en fare for at kommisjonene blir stuevarme og institusjonstro.

E-læringskurs samarbeid helse-politi publisert juni 2024

- E-læringskurs, bygger på revidert rundskriv Helsetjenestens og politiets ansvar for personer med psykisk lidelse (publisert juli 2023)
- Aktuelt for helsepersonell som jobber med prehospital akuttmedisin og i psykisk helsevern, personer som jobber operativt i politiet.
- Ligger på NAKOS portalen. (www.nakos.no)
Husk å logge inn for å få deltakerbevis.
- E-læringskurset tar cirka 60 minutter.

Annet arbeid med relevans for tvangsfeltet

- [Nasjonal faglig retningslinje selvmordsforebygging i psykisk helsevern og TSB](#) (publisert april 2024)

Under arbeid:

- revisjon medikamentkapittel i retningslinje for **behandling av psykose**
- Utvikle nasjonal faglig **retningslinje for utredning og behandling av personlighetsforstyrrelser**. Forventet publisering 2025.
- Utrede hvordan en **ordning med beslutningsstøtte** for pasienter i psykisk helsevern og i andre deler av tjenesten hvor det er adgang til å bruke tvang kan innrettes og gjennomføres jf. Samtykkeutvalgets og Tvangslovutvalgets anbefalinger.

Europarådet

- Ferdigstiller «**Recommendation on respect for autonomy in mental healthcare**»

Utredning av saksbehandlingsverktøy

Oppdraget

- Helsedirektoratet skal utrede og anbefale en løsning som dekker behovet til effektiv, forsvarlig og enhetlig **saksbehandling i kontrollkommisjonene** i det psykiske helsevernet.
- Spørreundersøkelse er sendt ut til kontrollkommisjonens ledere
- Innspill/synspunkter sendes til
- Det skal gis en vurdering av fordeler og ulemper ved valgte løsning samt et estimat for kostnader til etablering og drift av de foreslåtte løsninger. Frist for oppdraget er 15. desember 2024

janne.synnove.hougen@helsedir.no